

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH



Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Neprankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 10 • Maribor, četrtek, dne 25. januarja 1940 • Leto XV

Vsake krize mora biti konec!

Mi smatramo stanje, ki ga imamo v državi, za politično krizo. Med vsem izjemnim stanjem od 6. januarja 1929 se ta kriza vleče in razkaja narod duhovno in ideološko. To nam prav jasno potrjujejo najrazličnejše politične in druge enunciacije, resne in neresne, o katerih pa pravzaprav ne vemo, na kakšnih ideoloških, praktičnih ali znanstvenih logikah in ugotovitvah slone.

Od sporazuma smo pričakovali vsi jasnost, svobodo in demokracijo. Mislili smo, da bo mogoča takoj svobodna resna diskuzija o vseh važnih vprašanjih in problemih, ki je bila nad deset let zatrta in je mogel posamezni državljani le skrivaj ugibati to in ono. Sprejetje sporazuma je bilo res pravo olajšanje te duhovne more in če bi bili sporedno s sporazumom dobili tudi svobodo mnenja in besede, bi bila prejšnja duhovna kriza že domala prebrodena. Sporazum je razvozljal misli, inicijative, zbudil je voljo aktivnosti v sodelovanju v javnem življenju. Tvorni duh je bil takrat v najboljšem razpoloženju, da pospešuje dobrobiti sporazuma.

Ni se pa zgodilo tako, kakor smo pričakovali. — Razproščeni duh, volja in energija naroda se zaradi neizpremenjenih razmer niso mogli uveljavljati, kar ima zopet to posledico, da se vsa narodova volja in energija razgublja po razkrojenih silah naroda.

Socialisti računamo s temi dejstvi. Naše delo je tudi trpelo, ali ostali smo zvesti svojemu socialističnemu prepričanju. Mi računamo z razvojem, ki premaguje tudi najtežje krize, računamo pa tudi s svojimi marksističnimi načeli, ki so znanstveno ugotovljena in ki jih do slej še nihče ni ovrgel. Nas te razmere ne morejo oplašiti.

Dve socialistični zborovanji v Vrnjah in Kraljevu.

V prvi polovici januarja meseca so priredili srbski socialisti dve zborovanji, in sicer v Vrnjih in v Kraljevu. Na zborovanju v Vrnjih so se zborovanja udeležili v velikem številu delavci in kmeti. Istotako je bilo zborovanje v Kraljevu jako lepo.

Na obeh zborovanjih je poročal s. dr. Živko Topalović, ki je zlasti poudaril, da se je opozicija borila za sporazum, danes pa sklepa sporazum JRZ s hrvatskimi nacionalisti, dočim je opozicija odgnana, ker žal stranke združene opozicije po volitvah niso ostale enotne, da bi bile izvedle svoj program popolnoma.

Dr. Topalović je govoril tudi o organizaciji in načelih socialistične stranke ter o socialističnih zahtevah. Na obeh zborovanjih je žel največje priznanje in odobravanje.

Novi volilni zakon — kompromis

Hrvati so hoteli boljšega.

Vsak zakon ima hibe. Tako jih ima tudi novi volilni zakon za narodno skupščino. Ena glavnih hib z ozirom na načelo demokracije je dejstvo, da se po novem zakonu izgubi lahko nekaj stotisoč glasov, ki ne pridejo nikjer do volje, ker se manjšinski glasovi pri državnih listah ne vpoštevajo.

»Hrvatski dnevnik« to stvar pojasnjuje s tem, da je volilni zakon sad plod kompromisa. — Hrvatski zastopniki v vladi so storili vse, da bi bil zakon naprednejši. Napredek pa je proti prejšnjemu volilnemu zakonu. Za nedostat-

Zgodovina se ponavlja. Tako se ve ruje in govori. In sodi se po sličnosti, po zunanjih oblikah raznih dogajanj. — Njih sporednost je dokaz za to.

Ali... Zgodovina se nikdar ni ponovila! Vsak njen moment, vsak dogodek ima celo vrsto detajlov, ki so specifičirani (lastni) samo tistemu momentu, velike in male vzroke, ki so specifičirani samo za tisti dogodek.

Primer absolutizma dokazuje to. In ko so dozorele družabne sile, je bil zrušen fevdalizem.

Zmagalo je načelo, da ljudske množice svobodno upravljajo svoje življenje. Uresničena je bila enakost ljudi (vsaj teoretično). Človek je zavzel mesto sluga, meščan je zamenjal podanika.

Ali, čeprav je spočetka svojega živ-

ljenja meščanski razred izdal deklaracijo o pravicah človeka in državljana, vendar so gotovi njegovi deli ob usmerjevanju svoje poti iskali pribežališče v absolutizmu.

Poglej, kaj trdimo:

Sedanji absolutizem, okrašen s totalitarnimi režimi, formalno ne gazi ljudskih pravic.

Ne uničuje več ljudske volje, marveč samo falzificira jo.

Množice še dalje vabi na volišče. — Vrše se »plebisciti« in svet prepričujejo, da je z njimi izražena »volja«.

Tudi parlamenti zasedajo, in ljudstvu se dokazuje, da v njih sede njegovi »pravi« zastopniki.

Prejšnji absolutizmi tega niso delali. Zaraditega so ideje demokracije, ide-

je enakosti ljudi, ideje svobode (osebne in splošne), ideje o pravicah in dolžnostih državljanov, da odločajo o svojem življenju neminljive.

Te ideje so že prepojile ljudstvo. Postale so po klasični Marksovi razlagi materialna sila.

Čudovita je njih moč. Morajo zmagati. Kakor stoletni hrast premagajo mali črvi s svojim neumornim delom, tako se tudi jeklena zaklonišča današnje dobe porušijo.

Naša naloga je samo, da to pospešimo. S silo idej.

Z našimi idejami moramo samo pospešiti potek razvoja. Napraviti moramo njegov ritem pravilnejši.

In to moremo. Dovolj je, če to zavestno hočemo. (Po Rad. Nov., B.)

Neminljive ideje

Kako jih falzifikatorji pretvarjajo in zlorablajo

Vsa pozornost je osredotočena na Balkan

Zlasti se zanima zanj Italija.

Vsa pozornost mednarodnih političnih krogov je obrnjena na Balkan in z nestrpnostjo pričakuje izida konference držav balkanskega sporazuma. Italija je na delu, da zbliža Romunijo in Madžarsko, Turčija pa pomaga pri odstranitvi nesoglasij med Bolgarijo in Romunijo.

Italija se zanima za Balkan radi lastne varnosti in potem radi obveznosti, ki jih je prevzela s tem v zvezi napram

Madžarski.

V mednarodni politiki računajo s tem, da bi se vojna, ki je izbruhnila na zapadu, utegnila nadaljevati na popolnoma drugih bojiščih in sicer na severu v Skandinaviji, na jugu pa na Balkanu in ako bi gorle Balkan, potem je precej verjetnosti, da bi se vojni požar razširil tudi preko Dardanel na precejšen kos prednje Azije.

Novi boji na Finskem v teku

Sovjetska ofenziva na vzhodnem delu fronte.

Iz Finske prihajajo poročila, da se vojna nadaljuje kljub silnemu mrazu in velikemu snegu.

Te dni so razvili boji velikega obsega na vzhodnem delu ruske fronte, v dolžini 150 km severno od Ladoškega jezera. Ruski napadi na tej fronti imajo namen, da bi prodrli v smeri proti zapadu in prišli na ta način za hrbet finskim četam na utrjeni Karelijski ožini (Mannerheimova črta).

Zaenkrat ti napadi še niso rodili uspehov.

Pri Salli so Rusi z umikom dosegli zboljšanje svojih pozicij.

Ruska poročila javljajo, da se vrše spopadi samo med izvidnicami.

Bombni napadi

Ruska letala še vedno napadajo finska mesta. Finci poročajo, da so pretekli teden Rusi vrgli okrog 7000 bomb, ubili 18 ljudi, izgubili pa 32 letal in preko 100 pilotov oz. letalskega osebja.

Finska letala so preletela vojno luko Kronštadt in bombardirala tamkajšnje vojaške objekte.

Volna na zapadu brez večjih spopadov

Na zapadnem bojišču imajo 20 stopinj mraza in snežne zamete. Večji spopad je bil te dni v Vogezih, kje je napadla precej številna nemška izvidnica. Po napadu so se Nemci umaknili.

Vreme je neugodno tudi za polete.

Francozi in Angleži bodo pričeli uporabljati proti letalom granate, ki vržejo iz svoje notranjosti 100 metrov jeklene žice, v katere se potem zaplete letalo

in trešči na tla, vsaj pa se znatno poškoduje.

Vojna na morju

je zahtevala v preteklem tednu zopet več žrtev. Potopili so se 4 angleški parniki z nosilnostjo 23.800 ton in 11 nevtralnih ladij s 35.200 tonami. Nemčija je v istem času izgubila 3 ladje. Eno so Angleži zajeli.

Kitajci napadajo

z uspehom.

Kitajske čete so v smeri Kanton-Hankau začele napadati Huahsien. — Severno od Kantona so napredovale za deset kilometrov. Močni kitajski oddelki napadajo tudi kraj Kvanjau.

ke niso odgovorni Hrvati. — »Hr. dn.« pa ne navaja, kdo je preprečil modernejši volilni zakon.

Obletnica Leninove smrti

Včeraj v sredo, dne 24. januarja 1940 je minulo 26 let, odkar je umrl Lenin v Moskvi. Preminul je dne 24. januarja 1924, to je, sedem let po revoluciji. — Njegov naslednik je Josip Stalin, ki je bistveno reorganiziral Rusijo in njeno zunanjo politiko.

V Kanadi so pravkar razpisali prvo vojno posojilo v višini 200 milijonov kanadskih dolarjev. Takoj prve dni razpisa je bilo podpisanih že 114 milijonov dolarjev.

Japonska „kitajska“ vlada

Vančinvej je plačanec, pravi Čankajšek.

Japonski vladi se je posrečilo, da je pridobila nekaj po njenem mnenju vplivnejših Kitajcev, ki so sestavili od Japoncev odvisno kitajsko vlado. Ta kitajska vlada prizna Mandžukuo kot samostojno državo in sklene z Japonsko politično, gospodarsko in vojaško zvezo ter pristopi k paktu proti Kominterni. Kitajska vlada dovoli Japoncem, da imajo v notranji Mongoliji in v severnih kitajskih provincinah poseben vpliv na upravo, lastne vojaške posadke, kjer smatrajo to za potrebno in istotako tudi pomorska in letalska oporišča. Japonci uživajo trgovinske ugodnosti in nadzorujejo vse železnice.

Zaenkrat pa niti ta vlada, niti Japonci niso gospodarji Kitajske, dokler ni poražen Čankajšek. Ta pa se misli še dolgo vojskovati in pravi, da je Vančinvejeva vlada vlada izdajalcev.

Italija pa je novo vlado že priznala.

Nevtralci in njih obramba

V »Populaire« piše s. Blum o usodnih posledicah bojazljive nevtralnosti:

»Vzemimo, da bi bili Švedska ali Norveška napadeni. Ministrski predsednik Hansson je izjavil, da bi Švedska nastopila z vsemi sredstvi, ako bi kdorkoli skušal storiti silo njeni nevtralnosti. — Ako pa bi lastra sredstva skandinavskih držav v to svrhu ne zadostovala, ali bi v tem slučaju odklonile pomoč zaveznikov? Verjetno je, da bi jo zahtevale. — Tu se dotaknemo pravega pomena te nove nevtralnosti, o kateri je Hansson govoril in ki predstavlja samo enostransko zahtevo po varnosti. Popolnoma nevtralna država ni obvezana, da komurkoli pomaga, baš zato, ker je nevtralna, toda velike vojskujoče se sile naj bi ji pomagale, ako se nahaja v nevarnosti. Ona se ne zmeni za nikogar, toda drugi naj bi se brigali za njo, pa naj si na ta način, da bi bila njena nevtralnost formalno zagotovljena, ali pa da bi ohranitev njene neodvisnosti predstavljala življenjsko važen interes za eno ali drugo izmed vojskujočih se skupin. To usodepolno naziranje ima močnejši delež na političnih vzrokih te vojne, kot pa se misli. Upam, da je ne bo preživelo.«

Nizozemcem primanjkuje hrane. Kakor povsod, je tudi na Nizozemskem huda zima in otežkočen promet. Primanjkuje tam tudi hrane, dasi je dežela kmetiška. Verjetno je, da je kot nevtralna dežela prodala preveč hraniv vojujočim se državam.

Pomemben razglas srbske Strokovne komisije

Strokovne organizacije ostanejo politično nevtralne.

Glavni radniški savez za Srbijo, kakor se v Srbiji imenuje pokrajinski odbor Urša, je na deželni konferenci sprejel topel oklic na strokovno organizirano delavstvo v Srbiji.

Oklic je vrlo važen za vse Ursove organizacije, ker poudarja samostojnost in neodvisnost strokovnega gibanja od političnih strank ter opozarja na ideološka in taktična načela strokovne internacionale ter Urša kot sestavnega dela.

Oklic odločno zavrača podtikanja, da bi bile strokovne organizacije pod političnim vplivom ter zagotavlja, da Glavni radniški savez ostane zvest načelom Urša in strokovne internacionale, da ohrani enotnost strokovnega gibanja.

Zaradi obsežnosti oklica ne moremo objaviti v celoti in smo prepričani, da ga objavijo naša strokovna glasila, ker velja v polni meri tudi za naše razmere.

Ostre besede iz Italije

Pretekli teden je bilo v Rimu posvetovanje tajnikov fašistične stranke, na katerem je govoril tudi glavni tajnik Muti, ki je v svojem govoru dejal med drugim tudi to, da je treba odločno zavrniti tiste eksponente bivših režimov v Italiji, ki so se zadnje čase zopet pričeli dobrikati versajskim zločincem in ženevskim banditom.

Te besede, v zvezi z napovedjo, da Italija ostane pri svojih že objavljenih zahtevah in da ni gotovo, ako bo ostala nevtralna, povdarjajoč, da bo vodila boj proti demokratizaciji, boljševizmu in plutokraciji, so vzbudile pozornost v Angliji in Franciji.

Vsekakor bo letošnja pomlad prinesla razjasnitev mnogih vprašanj tudi v Italiji. Tako presojajo položaj v inozemstvu.

Papež Rooseveltu

Roosevelt je poslal papežu božično pismo in obenem imenoval svojega osebnega zastopnika pri Vatikanu. Papež je sedaj poslal Rooseveltu odgovor, v katerem pravi, da je Rooseveltovo pismo »zgodno dejanje pristranske bratske vzajemnosti med starim in novim svetom v obrambi proti ledenemu dihu, ki prihaja od napadajočih protikršćanskih teženj, in ki grozi, da bo usahnil tisti vir, iz katerega je človeška omika črpala svoje bogastvo.«

Industriji enotni

Sodelovanje gospodarstva vse države in demokracija.

Hrvaški industriji in trgovci so prvotno izjavljali, da ne bodo sodelovali pri državnih gospodarskih konferencah. Ali zagrebska konferenca je poudarila, da je sodelovanje potrebno, ker mora slediti političnemu tudi gospodarski sporazum. — S tem je tudi znova potrjeno socialistično gledanje na socialna vprašanja, da mora stati enotno organiziranim delodajalcem v vsej državi enotno organizirano delavstvo nasproti.

Drugo važno vprašanje je demokracija. Gospodarstveniki iz vseh banov in se pritoževali, da se v državi odloča o vseh stvareh, ki se jih tičejo, brez njih. Zato so zahtevali vsi, da se v gospodarskih vprašanjih spoštuje demokracijsko načelo publicitete in konsultiranja.

Povišanje delavskih plač v Angliji

V Angliji so se v septembru povišale plače 443 tisoč delavcem za skupno vsoto 128 tisoč 600 funtov, oktobra 612 tisoč delavcem za 86 tisoč funtov, novembra 2 milijonom za 350 tisoč funtov. V začetku januarja se je zvišala plača 3 milijonom 700 tisoč delavcem. Vsota zboljšanja plač znaša na teden 650 tisoč funtov, to je okrog 112 milijonov dolarjev. Vse pogodbe, ki so jih sklenili angleški delavci z delodajalci, predvidevajo še nadaljnje zvišanje plač v slučaju, da bodo cene življenjskim potrebščinam narasle. Vidi se, da je tam, kjer vlada demokracija, preskrbljeno za delavca tudi v vojnem času, ne da bi bilo treba omejevat pridobitve in svobodo strokovnih organizacij.

Zadnje vesti

POGAJANJA ZA ZVIŠANJE DRAGINJSKIH DOKLAD RUDARJEM V DRŽ. RUDNIKIH

prično dne 24. januarja v Sarajevu. Pogajani se udeležijo tudi Zveza rudarjev Jugoslavije po tajniku s. Arhu. V mezdnem gibanju je 11.000 rudarjev in železarjev v 16 premogovnikih, 2 železnih rudnikih in v železarni v Zenici. Rudarji zahtevajo 40 odst. povišanje draginjskih doklad.

Nabavni prispevek Trboveljske premogovne družbe za rudarje. TPD je poklicala v Ljubljano zaupnike II. rudarske skupine in jim sporočila, da bo izplačala nabavni prispevek: oženjenim rudarjem din 350, neoženjenim din 250.

Ustavljeni vlaki. Radi zime so ustavili brzi vlak Beograd—Jesenice z odvozom iz Beograda ob 9.02; brzi vlak Jesenice—Beograd z odhodom z Jesenice ob 7.45; brzi vlak Maribor—Postojna z odhodom ob 2.48 in brzi vlak Postojna—Maribor z odhodom ob 22.46. S Pragerskega ne vozi več brzi vlak ob 3.08 v Kotoribo in brzi vlak ob 1.17 iz Kotoribe na Pragersko. Nadalje ne vozi več brzi vlak z Jesenice do Podbrda ob 7.05 in v obratni smeri ob 22. uri. Ukinjeni so vlaki iz Rogatca ob 6.56 in 21.51 ter ob 4.02 iz Rogaške Slatine do Grobelnega. Na progi Ormož—Murska Sobota je ukinjen vlak ob 22.15 in v obratni smeri ob 4.02. Na progi Ljutomer—Gornja Radgona izostane vlak ob 23.38 in v obratni smeri ob 23.34.

Nakaznice za bencin bodo uvedene na Hrvatskem od 8. februarja dalje.

Led so morali razstreliti na Savi pod Zagrebom, ker je grozila poplava.

Dama in po svetu

Volilni zakon za narodno skupščino še ni podpisan? Listi so poročali, da je volilni zakon za narodno skupščino že podpisan. Hrvaški »Obzor« pa izve iz zagrebskih demokratskih krogov, da bo podpisan šele v nekaj dneh in da se prej še nekoliko izpremeni.

Volitve v narodno skupščino v marcu je napovedal kmetijski minister dr. Čubrilović na nekem shodu v Bosanski Krajini. Rekel je: »Pravijo, da imamo pri nas koncentracijska taborišča. To je res. Imamo špijone in neprijatelje te države, pa smo jih poslali v nje. A vas tu v Bosanski Krajini, dokler je Čubrilović, ne bo niti glava zaboleta. Ako Bog da, bomo imeli v marcu svobodne volitve.«

Narodno radikalno stranko organizirajo. Aca Stanojević, prvak staroradikalne stranke, je te dni izjavil v Nišu, da je sedaj organizacija radikalne stranke prva naloga.

Baje se pripravlja ukinitve revizijske pravice zadrugnih zvez. Tako poroča časopisje. Nadzorstvo nad zadrugami bi prevzelo kmetijsko ministarstvo. Ta namera ni sprejemljiva, ker bi z njo prišli v veljavo politični vplivi vsakokratnega režima tudi v zadrugništvu. — Prepričani smo, da se bodo zadruge znale postaviti proti tej nameri.

Dobrovoljske obveznice. Namesto zemlje je vlada pričela deliti dobrovoljcem iz svetovne vojne obveznice. Te obveznice so vrednostni papirji. Dobrovoljci niso vedeli s temi papirji kaj početi, pa so jih pričeli prodajati. Ponudba je povzročila, da je tečaj teh obveznic silno padel. Vlada je, da prepreči spekulacijo, ustavila izdajanje obveznic, dokler se ne najdejo sredstva, da bodo dobrovoljci te obveznice lahko vnovčili v enem izmed državnih privilegiranih zavodov po primerni ceni.

Kje bo padla odločitev? »Borba za bodoče duhovno lice sveta se ne bo odločila v Berlinu in Londonu, ki se danes borita za svetsko gospodarstvo, ampak v Moskvi in Rimu. Kremelj ali Vatikan: to je danes geslo«, piše »Slovenec«. — »Slovenec« še menda ne ve, da so te vrste gesla silno nepopularna in da je na svetu silno mnogo ljudi, ki ne gledajo v nobeno izmed obeh naznačenih smeri.

Dosedanji vodja nemškega »Kulturbunda«, Altjäger, je te dni na seji v Osijeku podal izjavo, da današnji čas terja novo taktiko, ki jo mora zavzeti »Kulturbund«, zato je podal demisijo. Za novega vodjo »Kulturbunda« je bil izvoljen prof. dr. Meier.

Italijanski zunanji minister grof Ciano po rimskih vesteh ne bo prišel na beograjsko konferenco držav balkanske zveze, kakor so to poročali nekateri listi. Prav tako ni gotovo, da bi romunski zunanji minister Gafencu v kratkem posetil Rim.

Angleški rušilec potopljen. Zopet je bil potopljen en angleški rušilec, zgrajen l. 1932. Materijalna škoda znaša 330.000 funtov. Vsa posadka, 150 mornarjev, je utonila.

Češkoslovaški odbor v Londonu je pričel z zbiranjem češkoslovaških prostovoljcev. Dr. Beneš je izdal oklic, da je dolžnost Čehoslovakov, da se v tej vojni bore za svojo svobodo na strani Anglije in Francije.

Znani ameriški senator Borah je umrl. Bil je nasprotnik kartelov, v zunanji politiki pa za nevmešavanje Zedinjenih držav v evropske zadeve.

Nov zadrugni dom zagrebske zadruge državljana. Veljal je 5 milijonov dinarjev. Pri tej priliki je omeniti, da je v vsej državi 353 zadrug državnih nameščenec, ki so včlanjene v zvezi državnih nabavljalnih zadrug državnih uslužbencev v Beogradu, ki ima 350 milijonov kapitala, dočim znaša promet vseh zadrug letno okrog 300 milijonov dinarjev. Kakor znano je bilo zadrugništvu državnih uslužbencev organizirano s prislilnim zakonom, po katerem je vsak državni uslužbenec moral plačati delež. Zadruge delajo torej z lastnim kapitalom in brez rizika, ker se za nakupe državnim uslužbencem uradno odteguje.

Bombažno predivo za 100 odstotkov dražje kot lani. Italijansko predivo za naše tekstilne tvornice stane 18 lir za kg, t. j. še enkrat toliko kot lani.

Feniksovi zavarovalci. Odbor za zaščito interesov Feniksovih zavarovalcev razglasa, da naj imetelji polic ne prodajajo teh vrednostnih papirjev, ker je verjetno, da bodo dobili zanje mnogo več kot pa samo 45 odstotkov. Odbor je celo tako optimističen, da pravi, da bodo police imele kmalu skoraj 100 odstotno vrednost. Ako bi g. dr. Stojadinović, ki je dolgo vedril in oblačil pri Feniksu dal nekaj na ta račun, bi bilo Feniks mogoče kmalu sanirati.

Društvo zdravnikov socialnega zavarovanja je imelo v nedeljo občni zbor v Zagrebu, na katerem so sklenili, da organizirajo svojo organizacijo po novih samoupravah. Za Slovenijo bo obstajala dalje Zveza blagajniških zdravnikov v Ljubljani. Pričakujejo pa toliko elasticitete od vseh društev, da bodo v važnih vprašanjih sodelovali. Najboljša rešitev to ni — za obratne organizacije.

V Beogradu se res zida. V l. 1939 je bilo sezidano v Beogradu 585 hiš, v katerih je 3022 stanovani. Zidava teh hiš je stala 294.311.627 dinarjev. Od l. 1919 do konca l. 1939 se je sezidalo v Beogradu 7971 novih stanovanjskih zgradb s 30.445 stanovani, ki obsegajo 75.015 sob, 27.761 kuhinj in 21.204 kopalnic, v zgradbah je nadalje 3073 trgovin, 3340 hiš je urejenih na lokalno gretje, 601 jim ima centralno kurjavo, v hišah je 689 dvigal (liftovi). Zazidana površina znaša din 3.718.085 kv. m, površina pod zgradbami din 1.408.9971 kv. m. Zidava teh stavb je stala 4.099 milijonov dinarjev.

Omejitev osebnega prometa je odredil železniški minister. V teh časih je treba dati prednost tovarnemu prometu, ki vsled zime zastaja. Zastaja pa promet tudi radi pomanjkanja lokomotiv in železniškega osebja.

Vsled snežnih zametov je od dne 19. januarja prenehal voziti mednarodni brzovlak na progi Budimpešta—Čakovce—Pragersko—Ljubljana—Trst. Ob Blatnem jezeru na Ogrskem so štiri metre visoki snežni zameti. Snežni zameti so tudi pri nas po vsej državi in še ni izgleda, da se bo vreme spremenilo na boljše.

Mraz je ustavil ure. V Nevesinju v Hercegovini je bil v januarju tak mraz, da se je ustavila stolpna ura. Da ura ni imela nobenega drugega kvara se vidi iz tega, da je takoj, čim je pojenjal mraz, začela zopet nihati.

Radi uvoza nafte iz Italije, poziva Narodna banka vse trgovce z nafto in naftinimi proizvodi, da ji prijavijo svoja naročila.

Nafto iščejo v koprivniškem, lubbreškem, djurdjevskem, križevskem in virovitovškem srezu. Na delu so inženjerji nemške tvrdke »Seismosa«.

Tudi Hrvati so strastni kadilci. Letno poklade za pol milijarde dinarjev tobačnih izdelkov in tobaka.

Mizarska delavnica v tovarni vagonov v Smederevski Palanki je pogorela z vsem inventarjem. Zgradba je zavzemala 3000 kv. m prostora.

To je pa nerodna zadeva. Blagajnik strojevojske organizacije Bogdanović v Beogradu je med vožnjo s tramvajem izgubil aktovko, v kateri je bilo samo 64.000 dinarjev društvenega denarja.

Zane Grey:

60 nje?

Mož iz gozda

»Pedro, pridi, ostani pri meni«, je vzkliknila Helen.

Dale je namignil psu, naj ne gre z njim. Pokorno je prišel Pedro k Helen, še vedno nekam boječ in čuječe oprezen, kot da bi si ne bil docela na jasnem o njenih namerah; toda skoro je postal zaupljivejši in se pričel dobrikati. Helen si je poiskala mehko mirno mesto na soncu, odkoder je lahko videla na travnik in se je udobno vsedla, vesela, da bo mogla uživati nekaj ur v sladkem brezdelju. — Pedro se je zleknil poleg nje v travo. — Dalejeva visoka postava se je zibala preko travnika proti konjem, ki so se raztreseni pasli naokoli. Med njimi je Helen opazila tudi neko srno. Kako pokonci in negibno je stala in gledala Daleja! Nenadoma je z velikimi skoki zbežala do roba gozda. Par izmed konjev je zarežgetalo in se spustilo v dir, dvigajoč noge visoko v zrak. Rezek rezget je odmeval jasno in čisto skozi tišino.

»Hural Glej, kako jo režejo!«, je vzkliknila Bo vsa vznemirjena in se približala kraju, kjer je Helen počivala. Bo se je zleknila na duhtečem borovem igličevju in obležala negibna, kot kakšna mačica. Linije njene prožne, ljubke postave so razodevale nekaj mačjega. Skozi večjeje borovce je gledala v nebo.

»Ali bi ne bilo sijajno«, je mrmrala sanjavo napol zase, »ako bi se nenadoma prikazal tisti cowboy iz Las Vegasa? In potem bi nas kakšen potres zaprl v to rajsko dolino tako, da bi ne mogli več priti iz

»Bo! Kaj bi rekla mati, ako bi te slišala?«, je vzkliknila Helen ogorčeno.

»O, v tebi ni bilo nikdar niti iskricke romantike, Nel Raynerjeva«, je odvrnila Bo. »Take stvari so se v tej čudoviti deželi gozdov in divjine v resnici že dogodile. Nič mi nikar ne pripoveduj! To je prav gotovo res. Doživeli so to jamski ljudje, potem Indijanci in nato belci. Vsak prostorček, ki si ga ogledam, vzbuja v meni ta občutek. Nel, ti bi morala najprvo videti z daljnogledom ljudi na mesecu, predno bi mi verjela.«

»Jaz sem praktična in pametna, hvala Bogu!«

»Toda samo teoretično rečeno«, je protestirala Bo, s svetlikajočimi se očmi. »Vzemimo, da bi se to utegnulo zgoditi. Zamisli si, samo meni na ljubo, da bi bile v resnici z Dalejem in tem cowboyem, ki sva ga videle iz vlaka, zaprte v tej kotlini. Zaprte, brez upa nade, da bi še kdaj lahko splezale od tod... Kaj bi ti napravila? Ali bi položila orožje in zapadla v ravnodušnost ter umrla? Ali pa bi se borila za življenje in veselje, ki ga življenje prinaša?«

»Samoohranitev je prvi izmed vseh instinktov«, je odvrnila Helen in si ni vedela prav razložiti, zakaj jo je pri teh besedah streslo po vsem telesu. »Seveda bi se borila za svoje življenje.«

»Da. Odkrito rečeno, ako stvar dobro premislim, si nikakor ne želim, da bi se kaj takega zgodilo. Toda, ako bi se zgodilo, bi bila vseeno vesela.«

Med njunim pogovorom se je Dale vrnil.

»Ali znate osedlati konja?«, je vprašal.

»Ne. Mojo sramoto Vam moram priznati, da ne«, je odvrnila Bo.

»Torej je čas, da se temu priučite. Naprej. Sedaj glejte mene, ko bom sedlal svojega konja.«

Bo je pozorno opazovala Daleja, ki je odpel uzdo na vratu svojega konja in jo potem s počasnimi in razločnimi kretnjami zopet namestil. Nato je z roko božal in gladil konjev hrbet, iztresel odejo, jo preganil čez polovico ter jo vrgel na konja, pri tem pa se je skrbno prizadeval, da pojasni Bo, kje točno je treba položiti odejo. S prav posebnimi prijemi je dvignil sedlo in ga namestil, potem pa je trdno zadrgnil podpas.

»Sedaj pa poskusite Vi«, je rekel nato.

V kolikor je mogla Helen presoditi, je Bo opravila ta poskus kot da bi bila rojena na zapadu; toda Dale je zmajal z glavo in zahteval, da je vse še enkrat ponovila.

»To pot je šlo že bolje. Seveda je sedlo pretežko za Vas, da bi ga mogli zavijeti na konja. Tega prijema se boste morali priučiti z lažjim sedlom. Namestite mu uzdo. Ne bojte se za Vaše roke. Ne bo Vas ugriznil. Potisnite mu železo od strani med zobe... Tako. Sedaj pa, da vidimo, kako znate zajahati.«

Ko je Bo sedela v sedlu, je Dale nadaljeval: »To je šlo hitro in lahko, toda na napačni strani. Glejte mene.«

Bo je morala še parkrat sesti v sedlo, predno je bil Dale zadovoljen; potem jo je pozval, da naj jaha košček poti. Ko je bila Bo tako daleč, da ni mogla več slišati, je rekel Dale Helen: »Navadila se bo konj kot rasa vode.« Potem se je tudi sam zavijtel na konja in odjezdil za njo.

(Dalje prihodnjic.)

Iz naših krajev

ZABUKOVCA

Vedno manj dohodkov za občino. Davčna osnova za l. 1939, na katero je občina pobirala 125 odstotno doklado, je znašala 123.000 din. Za l. 1940 se je ta davčna osnova znižala na celih 62.000 din. Znižanje davčne osnove je pripisati dejstvu, da so po ustanovitvi »Jugoslovanov« v Bosni razparcelirali državne premoženjke, ki so poprej tvorili eno gospodarsko podjetje tako, da tvorijo vsak rudnik podjetje zase. Dočim je znašala davčna osnova za državni zabukovski premoženjke v lanskem letu 72.000 din, bo znašala v letošnjem letu samo še 4000 din. V sled to spremembe v sestavi državnih premoženjke ni prizadeta samo naša občina, ampak tudi druge občine, v čijih območjih se nahajajo državni premoženjke. Tako bo velika delavska občina Zenica v bodoče dobivala na dokladah od onotnega premoženjke namesto dosedanjih 100.000 din, samo okrog 12.000 din in slično tudi sarajevska občina. S to spremembo pri državnih premoženjkih bo tudi država sama prikrajšana na davkih. Ako bi se namreč vsi državni premoženjke kot doslej računali kot eno podjetje, bi njihova donosnost dosegla precej visoko vsoto. Ker pa je z letošnjim letom odstotek davka, ki ga plačajo podjetja z višjo donosnostjo mnogo večji (samo narodni obrambni davek se stopnjuje od 10 do 60 odstotkov), kot pa pri podjetjih z nižjo donosnostjo, je očitno, da bo uprava državnih rudnikov mnogo prihranila na davkih. V istem razmerju kot občina bo torej prikrajšana na davkih tudi država. Verjetno je, da bo taka parcelacija podjetij našla posnemovalcev tudi v privatni industriji.

LAŠKO

Drobne novice. Dne 14. jan. t. l. sta premislila v celjski bolnici 61 letna žena železničarka Alojzija Buček iz Lož nad Rimskimim topličami in 3 in pol letni posestnik sin Martin Hrovat iz Reke pri Laškem. — Te dni smo imeli v Laškem in okolici kar 3 vleme. V noči med 12. in 13. jan. t. l. je bilo vlomljeno v hišo posestnice Sopar Franciške v Sedražu pri Sv. Jodertu. Vlomilec je odnesel din 1090 in je že v zaporu. Ponoči dne 16. jan. t. l. je imela vlom gostilna Emilije Rozinove v Laškem. Najprej so s sekiro odtrgali ključavnico na zunanji vrati, razbili sipo v notranjih vratih, nakar je eden zlezel skozi odprtino in pobral vse cigarete, tobak, liker, konjak, žganje itd. v skupni vrednosti okrog din 934. Gostilničarka je zavarovana za din 17.000. Okrog dveh dni pa so isti vlomilci poskušali vlomiti v tržnico Princič, ki je na križišču laških ulic in izredno osvetljena z javnimi obločnicami. Že so pokvarili roletu, ko jih je opazil dr. Malensek, nakar so pobegnili skozi park. Na begu je eden odvrnil 1 steklenico pri termi v strugo, ki so jo našli organi zjutraj na turbini Radioterme. Vlomilec so na sledu. — V soboto popoldne dne 13. jan. t. l. je mlinar T. iz Marijagradca poplaval v gostilni Trbovc v Grešaku v Spodnji Rečici. Nenadoma je prišlo med njim in gospodarjem do nesporazuma ter je gospodar udaril z vrčkom mlinarja T. s tako silo preko čela, da se je sesedel. Ranjenca so takoj odpremili v celjsko bolnišnico ter je izven nevarnosti.

V letu 1939. smo imeli kinematografskih predstav 130, dramskih 12, nogometnih tekem 10, plesnih večerov (poleti pri Tropu v Radioterme in drugih lokalih) nad 80, laški lokalni muzej je posetilo 171 oseb, društvenih veselje je bilo 11, dalje smo imeli okrog 20 raznih predavanj in akademij.

ČRNA PRI PREVALJAH

Občina poziva vse vojaške obveznike, rojene od leta 1889 do 1918, kateri so v Črno pristojni, da najkasneje do 2. februarja 1940 predložijo svoje vojaške knjižice (isprave) občinskemu uradu. Po vpisu vojnega razporeda se bodo knjižice obveznikom vrnile. Ako kdo od sposobnih vojnih obveznikov še nima vojaške knjižice, naj takoj pride na občino, da mu jo priskrbi. V določenem roku mora vsak vojni obveznik oddati svojo vojaško knjižico pri občinskem uradu.

Poglejte če ste vpisani v volilni imenik! Po zakonu o volilnih imenikih mora občina v mesecu januarju uradno popraviti volilne imenike. Volilno pravico imajo vsi moški državljani Jugoslovanci, ki so dovršili 21. leto in vsaj že eno leto bivalo v občini. Občina mora popraviti volilne imenike po uradni dolžnosti na osnovi vseh sprememb, ki so ji znane. Vendar naj se vsi, ki imajo volilno pravico zglašijo na občini ter zahtevajo svoj vpis. Ravno tako lahko v tem času zahteva popravek vsakdo, ki je v volilnem imeniku v kateremkoli pogledu napačno vpisan. (Glede imen, poklica, navedenih stanovanj in tako dalje).

POBREŽJE PRI MARIBORU

Važen sestanek. V sredo, dne 24. t. m. s pričetkom ob 7. uri zvečer se bo vršil v gostilni ge. Katiče Rojko na Aleksandrovi cesti sestanek, na katerem bodo poročali ss. dr. Reisman, Eržen Viktor in Jelen Adolf o socialni zaščiti delavcev, na kar opozarjamo vse pobrezške sodruge in sodružice in naše naročnike.

I. Del. kolesarsko osrednje društvo za dravsko banovino, centrala Maribor, podruž. Pobrezje vabi na redni letni občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo, dne 28. januarja 1940 ob pol 10. uri dopoldan v gostilni Katiče Rojko na Pobrezju, Aleksandrova cesta. Za člane obvezno. Delegati in prijatelji društva vabljeni. — Družnost.

LJUBLJANA

Z blagom goljufajo. V Ljubljani so se pojavili prodajalci manufakturnega blaga, ki ponujajo manjvredno blago po din 300 do din 400 za meter, pod pretvezo, da gre za angleško blago. Da kupca premotijo, imajo blago zigosano kot »London Strunk«. Takih prodajalcev blaga se sedaj ne manjka v nobenem večjem mestu. Proti njim ne pomaga ničesar drugega kot pamet. Kdor se pusti, ga taki prodajalci blaga pošteno obrnajo, kdor pa zna kupovati, pa lahko poceni kupi, ker tak prodajalec večkrat proda kakšen kos blaga pod ceno, računajoč s tem, da bo zato drugega kupca ogulil. Kadar prodajalec pove ceno blagu, je treba

MARIBOR

Tovarniški delavci v snegu. V torek zjutraj je mešane presenetil visok sneg, tako da se proti 8. uri zjutraj večina tudi po najpomembnejših ulicah v sredini mesta ni imela proste poti, ampak so ljudje hiteli v pisarne in delavnice do kolen v snegu. Mnogo huje je ta sneg zadel tovarniško delavstvo, železničarje iz delavnice d. ž. in tekstilce, ki hodijo cele ure daleč iz okolice v mesto, ker začenja delo že ob 5. in 6. uri. Nekateri se tudi v zimni ne strašijo vožnje s kolesi in so v zaupanju na svojo odporno moč v torek zjutraj šli na pot s kolesi. Seveda ni bilo mogoče s kolesom naprej in so bile ženske, ki so morale gaziti visok sneg in še poleg tega tiščati kolo, ter so rabile za pot po 2 do 3 ure, predno so prišle v tovarno vse izprane in prepotene. Pa tudi nazaj grede ni bila pot nič boljša, ker je medtem zapadel še nov sneg in v sredo zjutraj se je naporna hoja ponovila. To je res bridka pot s trehanjem za kraham. Po stranskih banovinskih cestah so ponekod vlekli plug, ravno na državni cesti pa ne. Vse okoliške občine bi morale tudi v tem pogledu skrbeti za svoje občane, ki morajo v zgodnjih jutranjih urah hiteti v mesto v službe.

OBRTNIŠKI PLES 27. I. v Narodnem domu

Hišniki imajo dela čez glavo. Letošnja zima je v mestu naložila tudi hišnikom izvanredno mnogo dela. Predpis pravi, da morajo biti hodniki že najpozneje do 7. ure zjutraj očisti snega in ravno tako seve čez dan, ker sicer zapadejo lastniki hiš ostri kazni. Ker sneži še kar naprej, morajo biti hišniki in hišnice od zgodnjih jutranjih ur in skoro ves dan na hodnikih. Nekateri imajo izredno dolge fronte in se nam je tožil hišnik v sredini mesta, da mora že od 3. ure zjutraj čistiti sneg, a zjutraj, ko gredo ljudje za poslom, mu znova nanosijo sneg in povzročijo novo delo. Pri tem pa je opaziti, da so hodniki pred občinskimi hišami najmanj očisti, ker primanjkuje delovnih moči. Občina je nedavno odpustila okrog 80 delavcev, ki so bili zaposleni pri cestnih delih in bi bilo torej nujno potrebno, da najame delovne moči, ker se bomo sicer zadušili v snegu.

Mlekarice je zamodelo. Sneg, ki je zapadel v noči od ponedeljka na torek je povzročil, da številne mlekarice iz okolice niso mogle po zameđenih stezah in cestah v mesto ter je precej mariborskih družin v Mariboru ostalo v torek zjutraj brez mleka in bele kave.

Kdo mora cestni hodnik očistiti snega? — V smislu objave, ki jo vsako leto ob pričetku zime razglasi mestna občina, je sleherni lastnik hiše ali parcele v mestnem pomerju, ki leži ob cesti, dolžan očistiti hodnik snega. V Franciškanski ulici je vzdolž obzidanega vrta franciškanskega samostana ves hodnik na visoko zatrpan s snegom in nikogar ni, ki bi se pobrigal, da bi bil hodnik očisten, dasi leži Franciškanska ulica sredi mestnega pomenja in je po njej temu primeren vozovni in osebni promet. Ker so predpisi glede čiščenja hodnikov silno strogi, saj izvajanje odkredbe mestnega magistrata nadzoruje policija, ki zahteva, da hišniki očistijo hodnike že v zgodnjih jutranjih urah, si dovoljujemo vprašati mestni gradbeni urad, zakaj se hodnik vzdolž franciškanskega samostana ne čisti in ali velja navedba o čiščenju hodnikov tako, kot smo jo zgoraj tolmačili, ali pa so topogledno v veljavi kakšne izjeme, da niso vsi hišni lastniki in lastniki parcel obvezani čistiti hodnikov ob cesti. Dostavljamo, da so ljudje glasno dajali duška svojemu nerazpoloženju, ker so morali na celem gaziti sneg na tem hodniku. — Eden izmed mnogih, ki je v torek moral gaziti sneg na celem.

Narodno gledališče. Sreda, 24. jan. ob 20. uri: »Othello«. Premiera. Red C. Četrtek, 25. jan. ob 20. uri: »Zaroka na Jadranu«. Red A.

MARENBERG

Glede izkoriščanja delavcev so si pri nas vsi delodajalci precej enaki, tako tisti, ki sklijo preko, kakor tudi naši patentirani nacionalci. Ene kot druge socialna zakonodaja ne briga dosti. Letošnji januar je bil zelo prikladen za spravljane ledu. Če kdo, si delavec, ki je zaposlen pri tem opravilu, zasluži svoj denar. Tudi graščina je spravljala led in najela celo kopico brezposelnih, ki se jih pri nas ne manjka. Ko pa so delavci šli potem po mezdo, so izvedeli na svoje nemalo začudenje, da so zaslužili na uro samo po din 2, tisti, ki so bili v graščini na stanovanju pa še nekaj manj. Eden, ki s to mezdo ni bil zadovoljen je potem dobil 50 para zraven, toda oskrbnik mu je rekel, da si ne mušiti predpisovati od delavcev, koliko jim naj plača. Pa tudi po tisto bomo mezdo so morali iti delavci parkrat. Delavec, ki je količjak zaveden se mora sra-

ponuditi najmanj polovico ali pa dve tretjini manj. In kadar se obrne k vratom, ga ne kliče nazaj, ker bo sam prišel.

Obsodbe trgovcev. Po uredbi o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije so bili s pravomočno razsodbo uprave policije v Ljubljani obsojeni Bucik Anton, trgovec na Tyrševi cesti na din 50, oziroma 1 dan zavora, Erbežnik Ivanka, trgovka na Florjanski ulici na din 50, oziroma 1 dan zavora in Ocvirk Franc, mesarski mojster v Pavšetovi ulici na din 150, oziroma 3 dni zavora in vsi v plačilo stroškov razsodbe, ki so bile objavljene v »Službenem listu«.

Spremenjena sodba. Okrožno kot prizivno sodišče v Mariboru je v tožbi mestne občine proti društvu »Dijaški dom« v Mariboru v javni razpravi dne 27. decembra 1939 razsodilo, da se prizivu društvu »Dijaški dom« zoper sodbo okrajnega sodišča ugoditi. Prvostopna sodba se tako spremeni, da se razveljavi izročitveni nalog mestne občine na izročitev nepremičnine vl. št. 206 k. o. Grajski marof v Prešernovi ul. in se mestni občini naloži, da mora plačati toženemu društvu »Dijaški dom« tri četrtine odmerjenih pravnih stroškov prve in druge stopnje.

Pritožbe železniških uradnikov. Na občnem zboru »Združenja železniških uradnikov«, ki se je vršil minulo nedeljo v hotelu »Merane« so zborovalci ponovno ugotovili, da je položaj železniških uradnikov kljub odgovorni službi, ki jo morajo vršiti skrajno slab in da zlasti prejemki niso več v skladu s sedanjimi draginjami. Občnemu zboru je predsedoval inž. Jagodič, ki je bil ponovno izvoljen za predsednika mariborske podružnice.

Del osebnega vlaka, ki bi moral priti v Maribor ob pol 18. uri iz Ljubljane je minulo nedeljo ostal v Slivnici in je lokomotiva odpeljala do Hoč samo par vagonov. Na postaji v Hočah so odklopili lokomotivo, ki se je nato vrnila v Slivnico po ostale vagona, nakar so v Hočah zopet sestavili vlak, ki je končno srečno privozil v Maribor, s skoraj poldrugo urno zamudo.

Obrtiški tečaji. Mariborska poslovalnica zborničnega obrtnopospeševalnega zavoda namerava prirediti v kratkem v Mariboru sledeče strokovne tečaje: tečaj za kalkulacijo in sestavljanje proračunov za ključavničarsko stroko, tečaj za kovinarsko tvarinoznanstvo, kovinarski risarski tečaj, tečaj za struženje kovin, mizarški risarski tečaj, tečaj za mizarško kalkulacijo in sestavo proračunov, tečaj za mizarško tvarinoznanstvo, tečaj za luženje lesa, Šauerjev krojni tečaj. Prijavitelj se je v pisarni poslovalnice v Vetrinski ulici 11-I. med dopoldnevnimi uradnimi urami.

Kolesarite previdno! 9 letno učenko Danico Brusovo je povozil na Ruški cesti nek kolesar. Padla je tako nesrečno, da si je zlomila nogo in so jo morali odpremeti v tukajšnje bolnišnico.

Protituberkulozni dinar je v mesecu decembru 1939 dosegel vsoto 549.391 din. Sadovi plemenitega dela Protituberkulozne lige v Mariboru dozorevajo. Sklepa se pogodba za ugoden nakup milijonskega posestva — bodočega azila za jetične bolnike v Mariboru.

Za »Indijskega princa« se je izdal nek elegantno oblečen gospod, ki je te dni prispel s svojim krasnim avtomobilom iz Maribora do državne meje v št. III in je hotel v Nemčijo. Ker pa njegovi papirji niso bili v redu, so ga obmejni organi poslali nazaj. Spotoma je ta »princ« povozil nekega kolesarja in razbil tudi krasen avtomobil.

V stanovanju čuvaja na stolpu Stolne cerkve so, kakor v raznih drugih postopkih, radi mraza popokale zamrznjene cevi. Iz cevi je udarila voda, ki je pred vrati čuvajevega stanovanja zmrznila, tako da so primrznila tudi vrata in čuvaj dalj časa ni mogel iz svojega stanovanja.

15 kg saharina in 200 vžigalnikov so te dni zaplenili orožniki nekemu tihotapcu, ki se je na cesti v bližini Limbuša sprl z dvema delavcem. V pretepu so se vsi trije pošteno oklali in sta dva morala iskati zdravniške pomoči v tukajšnji bolnišnici.

Ljudska univerza. V petek, dne 26. t. m. bo predaval o problemih prve pomoči dr. Vladimir Brezovnik. Šef primarij 2. kirurškega oddelka v Mariboru. Predavanja pojasnjujejo skioptične slike.

Mandolinski odsek »Vzajemnosti« priredi v nedeljo, dne 28. januarja s pričetkom ob 4. (16.) uri v društveni dvorani Sodna ulica 9-II čajanko. Vsi prijatelji delavske kulture vljudo vabljeni. — Odbor.

SV. LOVRENC NA POHORJU

Volitve obratnih in nameščenskih zaupnikov v obratu tvrdke Henrik Kieffer d. z. o. z. so razpisane in določene za 29. januarja. Delavstvo je imelo v pretekli dobi poslovanja zaupnikov izvoljenih na listi SMRJ (rdečih) dovolj priljubljenosti prepričati se, da so vredni zaupanja. Zato ga jim bomo dali tudi za v bodoče s tem, da bomo vsi glasovali za listo zaupnikov SMRJ. — Delavstvo.

CELJE

ZDRAV ODPUŠČEN!

Ta naslov bo marsikateremu delavcu osvežil spomin na njegovo spričevalo v delavski knjižici, ker so podjetniki pri izstavljanju spričeval v delavske knjižice, do zadnjega časa kar šablonsko uporabljali skromni dve besedi »zdrav odpuščene«, kar je znak, da so se vedoma vmešavali v zdravniško vedo. Spričevala s takšnim besedilom imajo svoj izvor brezdomno v tem, da se je podjetnik zasuiral pred eventualnim javnim zgražanjem, češ, odpustil je bolnega delavca.

Koliko delavcev pa so poslali podjetniki pred odpustom na zdravniški pregled? Mislim, da niso redki slučaj, da je delavec bil odpuščene le vsled bolezni, ker so delodajalci po svojih vsestranskih zvezah običajno takoj informirani o delavčevi bolezni. Marsikateri delavec se niti ni zavedal, da si je nakopal težko ozdravljivo proletarsko bolezen, tuberkulozo. Ker pa je v začetnem štadiju še znosna, je delodajalec mirne duše zapisal v knjižico zdrav odpuščene, s čemur je zase pravočasno odbil ožitek antisocialnosti, ako bo istega reveža nekdo kasneje pomiloval, saj je v delavčevi knjižici kot javnemu dokumentu vendar zapisano, da je odšel zdrav iz službe.

Kakor sem omenil izvira navedeno besedilo iz polpreteklega časa, ko delavstvo še ni bilo zavarovano zoper bolezen, ker danes itak skoro vsak podjetnik povdarja, da ga delavčeva bolezen ne zanima, saj vendar plačuje ogromne socialne dajatve.

Kljub temu, da se je s takim besedilom nestetokrat delala delavstvu ogromna krivica in uradno potvarjala resnica, nimam namena opozarjati na takšno spričevala, temveč hočem le predočiti pogled in mnenje javnosti starejšega porekla o socialnih zadevah, saj je označeno besedilo dokaz, da se je svoječasno štel odpust bolnega delavca med najgrše zločine.

Nekateri kritiki člankov se bodo takoj spomnili, da bode v bodoče pri novih knjižicah to itak onemogočeno, ker se bo vpisalo samo datum izstopa ali vstopa v službo, kar tudi drži, vendar pa se moramo zavedati, da so delodajalci dobili za vse slučaje že davno nadomestilo.

Naša toliko opevana socialna zakonodaja vsebuje različne možnosti, da se neljubega delavca, če ne v vseh slučajih takoj, pa vsaj s 14 dnevno odpovedjo iznebi brez navedbe vzroka, kar se je nekdanje vsestransko zelo grajalo. Dandanes pa se je delavstvo moralo s tem sprilazniti, ker pač po naših socialnih zakonih ni treba podjetniku navesti vzroka pri odpovedi uslužbencu. Oni, ki stalno drže kruh delavca v svojih rokah, se vedno bolj poslužujejo § 239 obrtnega zakona, kateri vsebuje 12 točk, po katerih se lahko uslužbenca brez odpovedi odpusti iz službe. Od vseh 12 točk omenjenega obrtnega zakona pa trpe prizadeti največjo krivico po točki 9, ki omogoča, da antisocialni poslodavec lahko odpusti bolnega delavca. Intervencije vsled odpusta v takšnih slučajih običajno nimajo uspeha, vsled česar je vsak uslužbenec, poleg nesreče z nezgodo ali boleznijo v nevarnosti, da je že štet med brezposelne in to brez odpovedi, četudi je bil najboljši trezen in miren, da ni prišel nikdar v navskriž z ostalimi predpisi.

Smoter naslovnega besedila, »zdrav odpuščene« je, da opazimo razliko med stari običajem in našo moderno zakonodajo, katero pa žal predmetna točka označenega paragrafa v obrtnem zakonu najbolj zaseneči.

Delavske organizacije bodo morale pri eventualni spremembi socialne zakonodaje napeti vse sile, da bodo vsaj najbolj kočljive točke izpadle, ker jih podjetniki kaj radi obrnejo v svoj prid, četudi je imel zakonodajalec pravičen namen, da bode delavec, če že mora biti, ne bolan ampak — zdrav odpuščene.

V. J., Celje.

Občni zbor Protituberkulozne lige se bo vršil v četrtek 25. januarja ob 8. uri zvečer v posvetovalnici mestne občine. Zeleli bi, da se javnost bolj zanima za to preprosto ustanovo. Na občnem zboru bodo člani lige slišali o požrtvovalnem delu te res nujno potrebne organizacije. Zavrtna bolezen jetika se še vedno širi, osobito med revnimi sloji, kateri nimajo toliko sredstev, da bi se uspešno zoperstavili bolezni takoj izpočetka, ko se pojavi in je še čas. Kdor ima količjak sočutja, bo postal član te organizacije ter tudi gromno podprl to ustanovo.

RADVANJE

Očistite ceste snega! Občina ni potegnila snežnega pluga po cesti v Zg. Radvanju, ki vodi mimo transformatorja elektrarne Fale, pač pa je to storila v Novi vasi in Sp. Radvanju. Od Scherbaumovega dvorca do gostilne Mihevc je očistil cesto Scherbaum, prav tako je en del ceste očedil posestnik Jurkovič, ostali del ceste pa je ostal zasnežen in so zlasti delavci, ki morajo zgodaj zjutraj v mesto na delo morali gaziti po snegu. Radi tega se tudi niso mogli poslužiti koles in so morali mnogo popreji z doma, da ne zamudijo službe, kakor pa bi bilo sicer potreba, če bi bile ceste primerno očističene snega. Na tej cesti je toliko prometa, da bi že radi tega morala občina skrbeti, da bi bila očističena, če že nima razumevanja za delavce, ki vsled tega po nepotrebnem trpijo. Bomo videli, kaj bo storila sedaj, ko je padel nov sneg.

SELNICA OB DRAVI

Sprememba pri Zadrudni elektrarni. Pri načelstvu Zadrudne elektrarne v Sp. Selnici sta bila izbrisana člana Golob Jakob in Komrad Petz. Vpisana pa je na novo izvoljena član upravnega odbora Vidnar Alojz. — Uk in trgovci v Selnici ob Dravi.

V starodavnem Ptujju

Med usnjari in mestnimi delavci

Ptuj je starinsko mesto, ki je ostalo skoraj nespremenjeno vseh 20 let po prevratu v svojem idiličnem srednjeveškem miru. V ozkih starinskih ulicah je v zimskem času že kmalu po 7. uri tak mir in samota, da bi skoro pričakoval izza ogla kakega nočnega čuvaja, ki je v starodavnih časih pazil na hišna vrata in javljal ljudem polnočno uro. Čeprav so končno smatrali za umestno in potrebno razširiti to tiho mesto v okolico, mesto še vendar nima niti vodovoda in tako si semkaj ne upa nobena industrija. Proletarijata, ki išče dela in zaslužka, pa je vedno več. Zaslužek daje kadru delavcev le še usnjarna Piricha, ki zaposluje okrog 120 delavcev. Vse drugo je drobiž, ki nič ne zaleže, par manjših tekstilnih delavnic s peščico delavk, nekaj obrtnikov in mestna občina, to pa je že tudi vse, kar daje skromen zaslužek naši revščini.

Težave usnjarne

Pa tudi modernizirana usnjarna Piricha, ki izdeluje le tino galanterijsko usnje in ga je doslej izvažala v zapadni in prekomorsko »demokracijo«, ima težave. Kož ima sicer dovolj, toda primanjkuje kemičnih pripomočkov za strojenje, ki jih je podjetje dobivalo doslej iz Amerike, in izdelki ne bodo več tako fini in mehki, pa lahko nastanejo težave še s to edino ptujsko industrij. Za silo si pomagajo z ekstrakti iz Majšperka. 10 odst. draginski povisek mezd pa je dobilo delavstvo pri Pirichu že začetkom novembra p. l. med tem ko zaslužijo mestni delavci komaj po 22 din na dan.

Naravno, da je v takšnem kraju tudi delavsko strokovno in kulturno življenje zvezano z največjimi težavami. Poročali smo že, v kakšni zaduhli in do stropa mokri sobi

se tišči podružnica delavskega kulturnega društva »Vzajemnosti« in podružnica »Splošne

delavske zveze«. Pa še to revščino so hoteli vzeti ptujskim delavcem, mesto da bi ravno v tem gnezdu bivšega štajercijanstva z vsemi silami podprli naše siromaštvo, ki ima sicer v zakonu o zaščiti delavcev zagotovljeno pravico združevanja za obrambo svojih socialnih, gospodarskih in kulturnih potreb. Kdor gleda po ptujskih ulicah še danes konzervirana popačena slovenska imena na trgovinah in obrtnih delavnicah, in ima v rokah moč in odgovornost, bi moral vendar znati prešteti prste na roki, če že ne več.

Kljub vsemu so

naša predavanja o delavski zaščiti

svetli prazniki delavstva. Čeprav je bil v nedeljo v Ptujju dopoldne neobičajno oster mrz, se je zbrala v dvorani »Vzajemnosti« lepa družina delavcev in delavk ter marljivo sledila predavanju s. dr. Avg. Reisma na o zakonih, ki naj delavstvo ščitijo pred izrabljanjem v stiski, katero je prinesla nova vojna. Predsedoval je predsednik »Vzajemnosti« s. Gabrijel. Je zanimivo, da znajo ravno v takih krajih, kjer vlada največja revščina, delavci ceniti svojega najboljšega prijatelja, delavski časopis. In tako imamo tudi v Ptujju že dolga leta lepo število naročnikov, ki se je pri nedeljskem predavanju zopet pomnožilo. Bilo je med drugim kar ganljivo, kako se je oglašil kot naročnik navzoči krojaški mojster in 3 njegovi pomočniki, tako, da bo v tej krojaški delavnici sedaj vsak naročnik »Delavske Politike. Marsikomu bi naj bil to vzpodbuden vzgled.

Ni dovčlj, da list čitaš, ampak moraš biti tudi njegov plačnik.

Ob najlepšem razpoloženju je s. Gabrijel zaključil predavateljski dopoldan, ter dal s. S. M. dom čez navodila za bližnje delo v kulturni in strokovni organizaciji.

Osební vlak v tovarnega. V Krakovu je osební vlak zavozil v tovarni vlak. Nesreča je zahtevala 5 mrtvih in 10 ranjenih. To je od 4. novembra že enajsta velika železniška nesreča na nemških železnicah.

Franco ponuja Vatikanu svoje sodelovanje. »Stampa« poroča, da je general Franco v daljši spomenici sporočil Vatikanu, da je pripravljen sodelovati pri vsaki inicijativi za vzpostavitve miru v Evropi, ki bi jo začel Vatikan.

Ljudsko štetje v Iranu. Notranji minister je odredil, da se izvrši po vsem Iranu (Perziji) ljudsko štetje. V merodajnih političnih krogih so mnenja, da naj ljudsko štetje ugotovi, koliko iranskih državljanov bi vlada v potrebi lahko mobilizirala.

Sedmič rodila dvojčke. V Trstu je neka žena že sedmič rodila dvojčke, je torej mati štiri-najstih otrok.

Iz Česke

Prisilno delo Čehov. Nemški listi so nedavno objavili govor komisarja Francka o položaju Čehov v Reichu, ki jim sicer ni treba v vojsko, pač pa so dolžni delati za zmago Nemčije. Č. T. K. poroča, da je odšlo po zakonu o prisilnem delu, kateremu so podvrženi od 1. decembra p. l. vsi Čehi od 15. do 70. leta, v Nemčijo 40.000 moških in 10.000 deklet, ki so bili na naborih spoznani za sposobne za prisilno delo.

Razširjen nemški kartelni zakon. V Berlinu so objavili naredbo, s katero se razširja veljavnost nemškega zakona o prisilnih kartelih tudi na ozemlje Protektorata Češke in Moravske. Po tej naredbi lahko nemški minister gospodarstva združuje tudi češka podjetja v sindikate in kartele v korist javnosti. On lahko določa pravice in dolžnosti teh združenih podjetij, če zahteva to javna korist, prepove ustanavljanje novih podjetij ali razširjanje obstoječih. S tem preneha veljati češki zakon o kartelih. Tudi glede sojenja so kartelirana podjetja podvržena senatu nemškega deželnega sodišča v Pragi.

Češka godba po svetu. Znani praški kvartet je bil povabljen v Bremen, kjer je na uspešnem koncertu predvajal Dvořakove in Smetanove skladbe.

Društvo češkoslovaških novinarjev so ustanovili v Parizu. Društvo je poslalo ob novem letu pozdraven dopis dr. Edvardu Benešu v London ter obenem obiskalo starešino »Narodnega odbora« v Parizu, monsignora Šrameka in poslanika dr. Osuskega.

Slovenska razstava v Pragi. V salonih knjižarnarja Mazača, ki je pred leti izdal v prevodu 10 knjig jugoslovanske književnosti, so razstavili svoje slike slovenski gmetnik Ante Trstenjak in Niko Miljan ter kipar T. Ivaničević.

Kulturni pregled

Sečmedesletnica proletarskega literata. Te dni praznuje v pregnanstvu v Švici sedemdesletnico rojstva nemški pesnik in pisatelj, s. Ernst Preczang, ki se je s srcem in razumom zapisal proletarijatu. Njegovi romani, novele in povesti so življenje malih ljudi in pisatelj ni samo neopazovalec, ampak oster kritik družbe. Njegove lirčne pesnitve so resničen izraz socialističnega boja in dejstva, da človek ne more živeti samo ob kruhu. Preczang dela vedno z zavestjo, da so ideje neumrljive, vendar pa morajo zrevolucionirati duha in ne želodec. Naš prijatelj je deloval v tem smislu na vsakem mestu, zato mu je razredno delavstvo hvaležno in se v spoštovanju spominja njegove sedemdesletnice.

Vojna se pozna tudi v Švici

V Švici primanjkuje zlasti kruha in sadja, ker je uvoz iz inozemstva nezadosten. V letošnji hudi zimi se močno občuti pomanjkanje premoga, ki ga je Švica dobivala iz Anglije in Nemčije, iz vsake polovice. Iz Nemčije je premož prihajal po Renu, kjer je pa sedaj plovba ustavljena, ker je ob Renu fronta. Prevoz po železnici je pa težaven. Zato morajo Švicarji s premožom štediti in dovoljeno je kuriti v vsakem stanovanju samo eno sobo. Avtomobilski promet je popolnoma ustavljen. Glavni pridelek dežele sta bila sir in čokolada. Švicarske krave mlekarice so svetovno znane, toda za zakolj ne pridejo v poštev. Vzporajene s kravami v Jugoslaviji bi dalo 1000 švicarskih krav komaj toliko mesa kot 300 jugoslovanskih. Polovico narodnega dohodka je imela Švica od hotelske inndustrije, oz. tujskega prometa. Odkar je vojna, ni ne Angležev, ne Francozov in seveda tudi ne Nemcev. Hoteli so vsi zaprti.

V svrhu varovanja svoje nevtralnosti je Švica mobilizirala moške od 20. do 40. leta. Vsega skupaj je vpoklicanih 420.000 mož, to je vsak deseti Švicar. Ako bi raztegnila vpoklice od 18 do 60 let, bi Švica lahko postavila armado 500.000 mož.

Najbolj nevarno ozemlje je zaenkrat ozemlje pri mestu Basel. Basel leži na pobočju reke vzpetine in se odonod vidi na fronto in zaledje obeh front. V Nemčijo se vidi okrog 7 km daleč, v Francijo pa 40 km, ker je večja ravnina. Vse ceste, ki vodijo iz Basla v Francijo ali Nemčijo, so zaprte z žičnimi ovirami, na cestah so izkopani jarki in sezdane betonirane utrdbe. Radovedni Baslečani, pa tudi ljudje iz drugih krajev, hodijo v Basel in z daljnogledji opazujejo dogodka na fronti. Na obeh bregovih reke Rena se vidi vojake, nemške in francoske, ki love ribe, ne da bi padel en sam strel. Nemci in Francozi si večkrat dovolijo razne špase. Tako so Nemci spustili v vodo večje količine sene in tik ob bregu nagnali živinče, ki je instinktivno sledilo plavajočemu senu v vodi. Živinče pa je bilo pokrito z juto, na kateri je bil napis: Mi streljamo, samo ako boste vi streljali.

Italija tudi utrjuje svoje meje proti Švici, zlasti dolino reke Rhone, ki je edina dolina, po kateri bi mogli Francozi preko Švice v Italijo.

Švicarske železnice, ki so bile pred vojno pasivne, so postale naenkrat aktivne vsled velikega tovarnega prometa, ki se razvija med

Italijo in Nemčijo skozi Simplonski predor pri St. Gothardu. Skozi ta predor vodi električna dvotirna železnica in po njej pelje, odkar je vojna, vsakih 15 minut po en tovarni vlak. Iz Nemčije vozijo v Italijo premož, iz Italije pa robo, ki je Nemčija nima. Švicarji pravijo, da je Italija edino nemško pristanišče, ki ji je še ostalo, odkar se izvaja blokada. Trdijo tudi, da Italija dobavlja Nemčiji živila iz Južne Amerike, ki jih prevažajo italijanski parniki, katerih si Angleži in Francozi ne upajo tako točno pregledovati.

Se vedno je v Švici razširjena domneva, da bo Italija vstopila v vojno na strani Nemčije in sicer še to leto. Poučeni tudi trdijo, da je Francija obžalovala, da se ni Italija takoj priključila Nemčiji, ker je postojal načrt, da se izvede vojna najprej proti Italiji.

Seveda so to samo ugibanja, je pa zanimivo slišati glasove nevtralcov, ki sami računajo s tem, da bi se utegnila ta ali ona stran poslužiti švicarskega ozemlja za svoj pohod proti sovražniku.

Povpraševanje za jugoslovanskim lesom

Naši gozdovi so kar se tiče mehkega lesa že precej izčrpani. Te dni je neka nemška papirna tvornica poskušala skleniti kupčijo za 1000 vagonov mehkega lesa, toda trdke, na katere se je obrnila, so ji izjavile, da bi ji mogle dobaviti les šele počenši od maja meseca dalje po 40 vagonov tedensko. Po pogodbi mora naša država dobaviti Franciji 10.000 vagonov mehkega lesa, 6000 vagonov v Italijo in 35.000 vagonov v Nemčijo. Ako bo Nemčija od teh 35.000 vagonov dobila v enem letu 15.000 vagonov, bo veliko. Mehke les ne sme biti preveč mehek in tudi ne preveč grčav. To se doseže le pri dobro gojenem drevju. Naši gozdovi pa so že hudo izsekani. Za sekanje prihaja v poštev drevice, ki je vsaj 40 let raslo v gozdu. Nemčija je zelo udarjena, ker je zatal izvoz lesa iz Švedske, Norveške, zlasti pa iz Finske, katera je bila glavna dobaviteljica lesa za Nemčijo. Les so prevažali popreje z ladjami. Na ladijo je mogoče naložiti po 300 vagonov lesa, dočim ga gre v en vagon samo okrog 20 kub. metrov. Za prevoz lesa po železnici primanjkuje Nemčiji vagonov, a tudi Jugoslavija jih nima.

Delavski pravni svetovalec

Zaloga pri zastopniku (Limbuš)

Vprašanje: Vodil sem po zastopniku odškodninsko tožbo, s katero sem tudi uspel. Pri zastopniku sem moral prej založiti denar za kritje stroškov. Ali lahko zahtevam vloženi denar nazaj, ker je bil nasprotnik obsojen na plačilo vseh nastalih stroškov?

Odgovor: Sodišče obsodi propadlo stranko le v plačilo onih stroškov, ki so bili nujno potrebni za vodstvo pravde. Ako pa ima stranka morebitne konference preko teh sodno priznanih pravnih opravil, ali naroča še kake druge posle, dokazne predloge, morebitni ogled na licu mesta in podobno, in sodišče dotičnih stroškov ne naloži nasprotniku v plačilo, jili mora klient svojemu zastopniku kljub temu plačati, čeprav je zmagal v pravdi in je bil nasprotnik obsojen v plačilo stroškov. Za takšne in podobne morebitne stroške, si torej Vaš zastopnik lahko poračunati založeni denar. Če se ne zedinite, lahko zahtevate Vi ali zastopnik sodno odmero.

Zlorabljanje vajenca (Trbovlje)

Vprašanje: Lansko poletje sem dal sina v uk čevljarstvu mojstru, ki se je zavezal, da bo dajal vajencu vso oskrbo. Če bi samovoljno zapustil učenje, bi sin ne smel nadaljevati učenja za dobo enega leta, in bi še moral plačati din 300 odškodnine, a je zadruga ta dodatek črtala. Mojster pa je sina na vse mogoče načine izrabljal v svojo korist, zaposloval od ranega jutra do poznega večera, tudi ob nedeljah, popoldne celo za cepanje drv. Spati je moral končno na skednju v novembru, ko je bilo že mrzlo. Ker se je sin po Božiču za en dopoldan pozneje vrnil kot je bilo dogovorjeno, ga je mojster grdo nahrulil. Vsled tega sin ni mogel več vzdržati in sem ga vzel domov. Mojster zahteva sedaj odškodnino za hrano v znesku din 800 in še vrnitev bolniškega zavarovanja. Kaj mi je storiti?

Odgovor: Ne Vi, ampak mojster bi moral sinu plačati odškodnino, ker ga je zaposloval preko dopustnega delovnega časa. Glede stanovanja je v obrtnem zakonu izrecno določeno, da mora imeti vajenec za prenočevanje toplo zakurjeno sobo. Zakon o zavarovanju delavcev in o obrtih še celo izrecno določa denarne in zaporne kazni za delodajalca, ki na ta način krši predpise o zaposlovanju vajenca.

IZ REVIRJEV

Vprašanje rudarjeve žene: »Moj sin je dobil nenadoma vročino in seč sumljivo temne barve, česar sem se hudo prestrašila. Tudi druge ženske so me silile, naj bi šla s svojim takoj k zdravniku. In sem se potem res r. o. tila k njemu izven uradnih ur za člane Bolniške blagajne. Zdravnik je bil nad tem zelo nejevoljen in je rekel, da se pride ob tem času le tedaj, če je porod, ali pa če si kdo prereže žile in še druge nevske besede. Lahko si predstavljate, s kakšnim težkim srcem sem se vračala z otrokom nazaj proti domu. — Podobno so se mi že tudi drugi pritoževali in vprašam radi tega, ali je takšno postopanje pravilno, ko vendar delavci plačujemo ogromne denarje za bolniško blagajno. Mislim, da si zdravnik, ki mu ni do take službe, lahko izbere boljše. Kaj pravite k temu? — Odgovor uredništva: Takšne slučaje je najbolje še z drugimi vred s točnimi podatki javiti OUZD, ki bo gotovo uvedel preiskavo in primerno ukrenil. Gotovo imajo člani bolniške blagajne in njihovi svojci pravico, da postopajo z njimi zdravniki enako, kakor z drugimi pacienti, k čemur spada zlasti prijaznost, katere je vsak človek v skrbih najbolj potreben.

LJUDSKA SAMOPOMOČ

v Mariboru, reg. pom. blagajna

znana domača zavarovalna ustanova v Dravski banovini, ki plodonosno deluje že od leta 1927 in je izplačala tekom obstoja nad 37 milijonov din na pogrebniinah in doti.

Zavaruje za pogrebno zdrave osebe obeh spolov od 17. do 70. leta do največ din 10.000— in

za dobo mladostnike od 1. do 16. do največ din 25.000— plačljiva ob dovršenem 21. letu.

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNO IN BREZOBVEZNO POJASNILA

MALI OGLASI

Naši čitatelji kupujejo najcenejše pri naših inserentih

Moške, ženske obleke, predpasnike, srajce, nogavice, kravate, pletenine, čipke, gumba; moške, ženske šofe, belo platno in splošno manufakturno blago nudi v veliki izbiri in nizkih cenah Magdalenska oblačilnica A. Kumperžak, Maribor (Palača dr. Sedaj) Valvazorjeva — Dvořakova ulica — (smer Frankopanova ul.) Moške, ženske obleke po meri. Krojač v hiši.

FRANC REICHER, MARIBOR

Tržaška cesta 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevni cenah. Hitra izdelava.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324